

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ในการบริหารยุคความปกติถัดไป พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด*
GUIDELINES FOR DEVELOPING THE PARTICIPATION OF SCHOOL BOARDS
AND SCHOOL ADMINISTRATIONS IN THE NEXT NORMAL
IN THE EDUCATION SANDBOX OF TRAT PROVINCE

กิติพนธ์ บัวเขียว*, อธิกร วรบำรุงกุล และ เรืองวิทย์ นิลโคตร

Kitipan Buakeaw*, Theerangkoon Warabamrungkul and Reongwit Nilkote

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี ประเทศไทย

Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

*Corresponding author E-mail: bung0815@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิธีใหม่ 2) ศึกษาระดับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิธีใหม่ และ 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิธีใหม่ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การเชิงปริมาณ เครื่องมือคือแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน ซึ่งใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม หลังจากนั้นคัดเลือกคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละสถานศึกษาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือ คือ แบบสอบถามแบบมีเค้าโครง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน คัดเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ คือ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครุที่มีประสบการณ์ 5 ปี และยินดีให้ข้อมูล วิเคราะห์เชิงเนื้อหา และตรวจสอบด้วยเทคนิคสามเส้า ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การวิเคราะห์ทุนศักยภาพ กำหนดนวัตกรรมตามต้องการความจำเป็น การพัฒนานวัตกรรม การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมการศึกษา การทดลองใช้ตามบริบท การประเมินผล และการขยายผล ซึ่งผลการเปรียบเทียบการพัฒนาการมีส่วนร่วม จำแนกตามเขตอำเภอ โดยรวมและรายด้านอยู่ระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป การบริหารวิชาการ และการบริหารงบประมาณ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การสร้างพื้นที่การมีส่วนร่วม การสนับสนุนแบบองค์รวม นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาทักษะวิชาชีพ และการสร้างความโปร่งใส

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, คณะกรรมการสถานศึกษา, การบริหารวิธีใหม่, พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

Abstract

The purposes of this research are to 1) Study the development of participation of school boards in the new normal administration, 2) Study the level of development of participation of school

* Received July 18, 2024; Revised August 8, 2024; Accepted August 16, 2024

board members in the new normal in the new normal administration, and 3) Present guidelines for developing the participation of school boards in the new normal administration; Education Sandbox, Trat Province. It is a combined method research. The quantitative tool is a questionnaire. The sample size was 260 people. Proportional Stratified Random Sampling was used, using the size of the educational institution as the sampling stratum. Data were analyzed by means, standard deviations, t-tests, and one-way analysis of variance. Qualitative research tools are structured questionnaires. There were 12 key informants. They were selected purposively with criteria of being school administrators, teachers with 5 years of experience, and willing to provide information. Content analysis and examined using triangulation techniques. The results showed that participatory development consisted of analysis of potential capital, formulation of innovation as needed, innovation development, determination of the effectiveness of educational innovation, contextual experimentation, evaluation, and amplification, The comparative results on participation development. They are classified by district as a whole and by side to a large extent. In descending order are personnel management, general administration, academic administration, and budget management. There was a statistically significant difference at the level. 0.5. And Approaches to engagement development include creating engagement spaces, holistic support, policies and strategic plans, developing professional skills, and creating transparency.

Keywords: Participatory, School Boards, New Normal Administration, Education Sandbox

บทนำ

ตามตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีการกำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยปลัดกระทรวงหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้พิจารณาการดำเนินการในด้านบริหารวิชาการ บริหารทั่วไป บริหารงานบุคคล และบริหารงบประมาณ ในสถานศึกษา ซึ่งมีผู้เกี่ยวข้องสำคัญ ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีความจำเป็นในการสนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการศึกษามีคุณภาพตามตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 38 ระบุให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการไปยังสถานศึกษาหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยหลักเกณฑ์และวิธีการแบ่งอำนาจดังกล่าวต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง (กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พุทธศักราช 2550, 2550) ความสำคัญดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารการศึกษาที่มีหลักการสำคัญ คือ การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาตลอดเวลา โดยใช้ทรัพยากรพื้นฐานในการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุ และการจัดการ แต่จุดสำคัญที่สุดของการบริหารคือการสรรหาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถให้เข้ามาดำเนินงานในองค์กรอย่างเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับองค์กรโดยรวม (วรภรณ์ พุทธรักษ์ และคณะ, 2560) การกระจายอำนาจการศึกษาต้องให้อำนาจการตัดสินใจอยู่ในพื้นที่ และต้องมีทรัพยากร เช่น บุคลากร และงบประมาณเพียงพอที่จะทำให้พื้นที่ขับเคลื่อนงานตามกรอบแนวทาง ยุทธศาสตร์ หรือมาตรฐานที่ (วสันต์ เหลือประภัสส์, 2566) กล่าวได้ว่าการกระจายอำนาจทางการศึกษาจะเป็นแนวทางที่สำคัญในการเสริมสร้างความเสมอภาคในการศึกษา ส่งเสริมการพัฒนาทักษะและนวัตกรรม ลดความไม่เท่าเทียมทางสังคม สร้างอำนาจ

และการมีส่วนร่วมของประชาชน และสร้างคุณค่าเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทั้งด้านสังคม และเศรษฐกิจของประเทศในทุกด้าน

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เป็นพื้นที่ที่คณะรัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นพื้นที่ปฏิรูปแนวคิด วิธีการ กระบวนการ สื่อนการเรียนการสอนหรือการบริหารจัดการในรูปแบบใหม่ การจัดการศึกษา เพื่อสนับสนุนการสำราญนวัตกรรมการศึกษา ซึ่งได้มีการทดลองและพัฒนาจนเป็นที่น่าเชื่อถือว่าสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการศึกษา (พระราชบัญญัติ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562, 2562) พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ประกาศ ณ วันที่ 30 เมษายน พุทธศักราช 2562 เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพและลดความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างแท้จริง สนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษาอันเป็นการนำร่องในการกระจายอำนาจ และให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพและลดความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งมีการขยายผลนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนและวิธีการ ปฏิบัติที่ดีไปใช้ในสถานศึกษาอื่น (พระราชบัญญัติ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562, 2562)

ความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการและปฏิบัติงานในสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค New Normal สามารถนำไปประยุกต์ให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ซึ่งเป็นเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาสร้างความเข้าใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และขับเคลื่อนนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อนำนโยบายของรัฐบาลสู่การปฏิบัติจริง อันนำไปสู่การประกาศใช้พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งผลของการวิจัยที่มุ่งศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิธใหม่ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดตราด ที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่มนั้นจะเป็นประโยชน์ และสามารถนำมาเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาที่จะได้นำผลของการศึกษาในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยคณะกรรมการสถานศึกษาที่เกิดคุณภาพมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิธใหม่ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิธใหม่ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด
3. นำเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิธใหม่ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

การศึกษาเชิงปริมาณ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ปีการศึกษา 2566 จำนวน 74 โรงเรียน คณะกรรมการการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 789 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตราด, 2566) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) จากประชากร จำนวน 789 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตราด, 2566)

ได้กลุ่มตัวอย่าง 260 คน ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด

2. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ใช้แบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจสอบและประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ด้านพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ด้านภาษา และด้านวิจัย จำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือ IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.60-1.00 ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J., 1990) ทั้งฉบับเท่ากับ .98 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1) ข้อมูลพื้นฐาน และ ตอนที่ 2) ระดับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิธีใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R., 1993)

3. ด้านการเก็บข้อมูลการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน (checklist) ระยะที่ 2 ส่งเครื่องมือรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 260 ฉบับ พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้สถานศึกษาส่งเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม และรวบรวมเอาไว้ โดยผู้วิจัยกำหนดวันในการรับเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บเครื่องมือรวบรวมข้อมูลกลับคืน และระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์ครบ 260 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

การศึกษาเชิงคุณภาพ

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิธีใหม่ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม โดยการศึกษาวิจัยในขั้นตอนนี้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม โดยยึดหลักการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์การคัดเลือก จำนวน 12 คน โดยมีเกณฑ์คือเป็นผู้บริหารสถานศึกษาครูที่มีประสบการณ์ 5 ปี และยินดีให้ข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการสนทนากลุ่ม แบบการสนทนากลุ่ม มีลักษณะของคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้สนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ และแนวคิด ตามประเด็นคำถาม ใช้แบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจสอบและประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ด้านพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ด้านภาษา และด้านวิจัย จำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือ IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.60-1.00 ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J., 1990) ทั้งฉบับเท่ากับ .98 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1) ข้อมูลพื้นฐาน และตอนที่ 2) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิธีใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด

3. ด้านการเก็บข้อมูลการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มแบบการสนทนากลุ่ม มีลักษณะของคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้สนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ และแนวคิด ตามประเด็นคำถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหา และการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation)

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหาร วิถีใหม่ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด จากการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัย พบว่า

1. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถีใหม่ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด จากการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อเสริมสร้างนวัตกรรมในการศึกษา มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ทุนศักยภาพ บริบทของโรงเรียนซึ่งมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมากทั้งบริบทของพื้นที่ การประกอบอาชีพของผู้ปกครอง การวิเคราะห์ทุนศักยภาพ เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการประเมินความเป็นไปได้และความสำเร็จของหลักสูตร โดยโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น กิจกรรมสำคัญควรประกอบด้วย การประเมินความเป็นไปได้ของนวัตกรรมใหม่ที่จะนำมาใช้ในโรงเรียน การวิเคราะห์ความต้องการและประสิทธิภาพของทรัพยากรต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมถึงการศึกษาของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาเนื้อหาการเรียนรู้อยู่ และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง การประเมินศักยภาพการตลาดและการตอบสนองหลังสำเร็จการศึกษา การวิเคราะห์โครงสร้างองค์กรและการจัดการ ดำเนินการแล้วต้องไม่เพิ่มภาระมากเกินไป แต่เห็นผลลัพธ์ได้ การวิเคราะห์การคาดการณ์ผลลัพธ์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ดังการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ปัญหาแต่ละโรงเรียนต่างกันมาก ต้องนั่งคุยกันทั้งหมดจะได้เข้าใจเหมือนกัน คณะกรรมการเองก็จะได้เห็นปัญหาและทางออกช่วยกัน หลัก ๆ ตอนนี้ก็คอมพิวเตอร์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต เครื่องโปรเจกเตอร์ บางครั้งก็มี แต่ไม่พร้อมใช้ แต่ละที่ก็ไม่เหมือนกัน ต้องดูพื้นฐานก่อนให้ครบ” (ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา คนที่ 1, 2567)

“ถ้าเป็นนวัตกรรม ต้องดูก่อนว่าใช้ได้ไหม นโยบายจังหวัดต้องไปด้วยกัน โรงเรียนพร้อมที่จะทำ ผมเชื่อว่าทุกคนเรียนรู้ได้ทั้งหมดนั่นแหละ อยู่ที่ทำไปแล้วส่วนหัวขบวนจะไปทางไหน ทำแล้ว หลังจากนั้นพวกเรา จะจัดการยังไงต่อ ดูความเป็นไปได้และที่ปฏิบัติได้จริง ๆ คณะกรรมการเป็นโครงสร้างที่ชัดเจนอยู่แล้ว ให้ความร่วมมือทั้งหมด อยู่ที่โรงเรียนแจ้งประสานงานไป” (ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา คนที่ 2, 2567)

“แต่ละที่ก็ต่างกัน ไม่ใช่แค่หลักสูตร ตอนนี้ความรู้หลักสูตรหาได้เยอะ ไม่ต้องรอโรงเรียนเปิด Youtube เรียนได้เลย เด็กคล่องกว่าเรา มันเป็นปัญหาอื่น ๆ มากกว่า อย่างสิ่งแวดล้อมเสียงมาก ทำให้เด็กไม่สนใจเรียน ผู้ปกครองไม่พร้อม เด็กส่วนใหญ่อยู่กับตายายส่วนพ่อแม่แยกทาง หรือไปทำงานที่อื่น ไม่มีเวลาดูแลนักเรียน ครูต้องใช้เวลากับเรื่องแบบนี้เยอะ ปัญหาที่จะคล้าย ๆ กันโรงเรียนในโซนนี้” (ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา คนที่ 3, 2567)

1.2 กำหนดนวัตกรรมตามต้องการความจำเป็น นวัตกรรมในสถานศึกษาตามความต้องการหรือความจำเป็นของสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและบุคลากร ซึ่งมีข้อดีเช่นเสริมสร้างทักษะของนักเรียน และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการของบุคลากรทางการศึกษา

1.3 การพัฒนานวัตกรรม กระบวนการสอดรับกันตั้งแต่การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ทุนศักยภาพปัจจุบันของการศึกษาในพื้นที่ตนเอง ได้แก่ สภาพชุมชน จำนวนนักเรียน บุคลากร โอกาสและความท้าทายที่เจอในการศึกษา ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ความต้องการและโอกาสในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาในพื้นที่อย่างละเอียด

1.4 การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมทางการศึกษา การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมทางการศึกษาเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาและใช้นวัตกรรมให้มีประโยชน์อย่างเต็มที่ ดังนั้น ควรดำเนินการตามขั้นตอนเช่นกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ วิเคราะห์และเลือกนวัตกรรมที่เหมาะสม วางแผนการใช้งาน

นำนวัตกรรมเข้าใช้งาน ประเมินผลและปรับปรุง และสื่อสารและแบ่งปันข้อมูล เพื่อให้การใช้นวัตกรรมในการศึกษา มีประสิทธิภาพและสามารถมีผลลัพธ์ที่ดีต่อการพัฒนาการศึกษาขององค์กรได้ในที่สุด

1.5 การทดลองใช้ตามบริบท การทดลองใช้นวัตกรรมทางการศึกษาต้องให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่หรือสถานการณ์การศึกษาที่ต้องการนำนวัตกรรมมาใช้ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ขั้นตอนสำคัญ คือ กำหนดจุดประสงค์ ออกแบบแผนการทดลอง การนำเสนอแผนดำเนินการทดลอง การประเมินและปรับปรุง และการแบ่งปันผลลัพธ์และความรู้ที่ได้รับจากการทดลองให้กับชุมชนการเรียนรู้และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1.6 การประเมินผล การประเมินผลของนวัตกรรมทางการศึกษาเป็นการตรวจสอบผลลัพธ์และประสิทธิภาพของนวัตกรรมนั้น ๆ โดยการกำหนดตัวชี้วัดชัดเจน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ประเมินผล และปรับปรุง เพื่อให้การใช้นวัตกรรมมีประสิทธิภาพและมีประโยชน์อย่างเต็มที่

1.7 การขยายผล การขยายผลของพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษาเกี่ยวข้องกับการสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ สร้างเครือข่าย ส่งเสริมความร่วมมือ และสนับสนุนการนวัตกรรมในชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ในชุมชนและนักเรียนกลุ่มเป้าหมายหลัก ซึ่งทั้งหมดจะเป็นประโยชน์ในการสร้างโอกาสและการเชื่อมโยงระหว่างชุมชน สถานประกอบการต่าง ๆ ในชุมชน หรือโอกาสต่าง ๆ ในภูมิภาคตะวันออก หรือประเทศเพื่อนบ้าน ดังการสนทนา

“ถ้าไม่นับโรงเรียนใหญ่ ๆ ที่จบแล้วไปเรียนต่อ บางคนก็ไปสายอาชีพเลย ที่เหลือส่วนมากเด็กจะไปรับจ้าง ทำงานช่วยพ่อแม่ ก็คิดว่าหากเป็นระบบ และทำให้เกิดความสำเร็จจริง ๆ เด็กได้ประโยชน์แน่นอน อย่างน้อยทำอาชีพที่ตนเองหรือครอบครัวถนัดได้ มีช่องทางทำธุรกิจหรือต่อยอดสร้างรายได้เลี้ยงชีวิตตนเองได้” (ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา คนที่ 4, 2567)

จึงสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถีใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มีการขับเคลื่อนด้วยการวิเคราะห์ทุนศักยภาพ กำหนดนวัตกรรมตามต้องการความจำเป็น การพัฒนานวัตกรรม การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมการศึกษา การทดลองใช้ตามบริบท การประเมินผล และการขยายผล เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพื่อเสริมสร้างนวัตกรรมในการศึกษา ของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

2. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถีใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป การบริหารวิชาการ และการบริหารงบประมาณ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถีใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถีใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด	n = 260		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านบริหารวิชาการ	4.58	0.58	มากที่สุด	1
2. ด้านบริหารงบประมาณ	4.39	0.59	มากที่สุด	4
3. ด้านบริหารงานบุคคล	4.57	0.48	มากที่สุด	2
4. ด้านบริหารทั่วไป	4.46	0.53	มากที่สุด	3
รวม	4.50	0.55	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถีใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด มีค่าเฉลี่ย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยอันดับแรก ได้แก่ ด้านบริหารวิชาการ ($\bar{X}$ = 4.58) และรองลงมาด้านบริหารงานบุคคล ($\bar{X}$ = 4.57) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถีใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถีใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านบริหารวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	.125	2	.063	.183	.833
	ภายในกลุ่ม	37.937	111	.342		
	รวม	38.062	113			
2. ด้านบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	.108	2	.054	.150	.861
	ภายในกลุ่ม	39.834	111	.359		
	รวม	39.941	113			
3. ด้านบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.040	2	.020	.087	.917
	ภายในกลุ่ม	25.633	111	.231		
	รวม	25.673	113			
4. ด้านบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	.024	2	.012	.042	.959
	ภายในกลุ่ม	31.496	111	.284		
	รวม	31.520	113			
รวม	ภายในกลุ่ม	133.9	444	1.216		
	รวม	135.196	452			

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถีใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกรายด้าน ดังนี้ ด้านบริหารวิชาการ ($p = .833$) ด้านบริหารงบประมาณ ($p = .861$) ด้านบริหารงานบุคคล ($p = .917$) และด้านบริหารทั่วไป ($p = .959$)

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถีใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ดังนี้

3.1 การสร้างพื้นที่ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลักควรมีแผนยุทธศาสตร์และการดำเนินการในการสร้างช่องทางสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาในจังหวัดตราดในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนสำหรับการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ เช่น การจัดประชุมเสวนาหรือการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนสนับสนุนแสดงความคิดเห็นและความคิดเห็นทุกภาคส่วน เป็นระบบ มีการดำเนินการต่อเนื่อง ติดตามประเมินผล และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้แพร่หลายสู่สาธารณะ

3.2 การสนับสนุนการศึกษาแบบองค์รวม ควรส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างที่สนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาและสถานศึกษาในพื้นที่ เช่น การแบ่งปันข้อมูลและประสบการณ์ที่ดี การสร้างโครงข่ายเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน และการสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือ

3.3 การสร้างนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม การพัฒนาแผนและนโยบายที่สนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการตัดสินใจและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวิถีใหม่และพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยเน้นการสร้างพื้นที่ที่เปิดกว้างและเชื่อมโยงกับกลุ่มผู้สนใจทั้งภายในและภายนอก

3.4 การสนับสนุนการพัฒนาทักษะและความรู้ ส่งเสริมการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะให้กับสมาชิกในคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการดำเนินการและการตัดสินใจที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่

3.5 การสร้างความโปร่งใสและการสื่อสาร สร้างช่องทางสื่อสารที่เปิดเผยและโปร่งใสเพื่อให้สมาชิกในคณะกรรมการสถานศึกษาและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาและการดำเนินงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถีใหม่และพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในจังหวัดตราด การจัดการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ซึ่งเป็นเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา จะช่วยสร้างความเข้าใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และขับเคลื่อนนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อนำนโยบายของรัฐบาลสู่การปฏิบัติจริง อันนำไปสู่การประกาศใช้พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จะเป็นก้าวสำคัญในการสร้างศูนย์ศึกษาที่เป็นเลิศและตอบสนองต่อความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันและอนาคต

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ในการบริหารวิถีใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถีใหม่ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ประกอบด้วย การดำเนินงานในหลายด้านที่สำคัญเพื่อเสริมสร้างนวัตกรรมในการศึกษา คือ 1) การวิเคราะห์ต้นทุนและศักยภาพ 2) การกำหนดนวัตกรรมตามความจำเป็นของผู้เรียนและชุมชน 3) การสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมที่เพียงพอ 4) การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมการศึกษา 5) การนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ให้สอดคล้องกับบริบท 6) การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง และ 7) การประเมินผลการใช้วัฒนธรรมอย่างมีส่วนร่วมเพื่อขยายผลให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ สอดคล้องกับการศึกษาของบัณฑิตย ลิมปชัยพรกุล และธรรมา ภู สุนทร ที่พบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี 8 องค์ประกอบ 51 ตัวบ่งชี้ คือ การตั้งวัตถุประสงค์และเป้าหมาย มี 6 ตัวบ่งชี้ การร่วมตัดสินใจ มี 7 ตัวบ่งชี้ การร่วมปฏิบัติงาน มี 4 ตัวบ่งชี้ ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงานมี 4 ตัวบ่งชี้ การไว้วางใจกัน มี 4 ตัวบ่งชี้ ความยึดมั่นผูกพัน มี 8 ตัวบ่งชี้ บรรยากาศองค์กร มี 10 ตัวบ่งชี้ และการร่วมประเมินผลและร่วมรับประโยชน์ มี 8 ตัวบ่งชี้ ทุกตัวบ่งชี้มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติในระดับมากถึงมากที่สุด มากกว่าร้อยละ 80 มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ มีความเหมาะสม และมีประโยชน์ และรูปแบบการบริหารมีความตรงเชิงโครงสร้าง (บัณฑิตย ลิมปชัยพรกุล และธรรมา ภู สุนทร, 2559) และสอดคล้องกับ กษมล อยู่สุข และคณะพบว่า หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 หลักการใน 4 องค์ประกอบหลัก ใน 43 องค์ประกอบย่อย และในตัวบ่งชี้ 80 ตัว ใน 4 งาน ดังนี้ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคลและงานบริหารทั่วไปโดยรวมมีในด้าน 1) การมีส่วนร่วมวางแผน 2) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ 3) การมีส่วนร่วมการกระจายอำนาจ 4) การมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีม และ 5) การมีส่วนร่วมประสาน/ประชาสัมพันธ์ (กมล อยู่สุข และคณะ, 2557) อภิปรายได้ว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถีใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในจังหวัดตราดมีความสำคัญอย่างสูง เพราะมีผลในการสร้างการเข้าใจและการยอมรับของทุกฝ่าย เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ส่งเสริมพลังอำนาจการบริหารจัดการและนโยบายการศึกษาให้ตอบสนองกับความต้องการและสภาพพื้นที่ และส่งเสริมพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ให้เหมาะสมและยั่งยืนกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาของสังคมและเทคโนโลยีในปัจจุบันและอนาคต

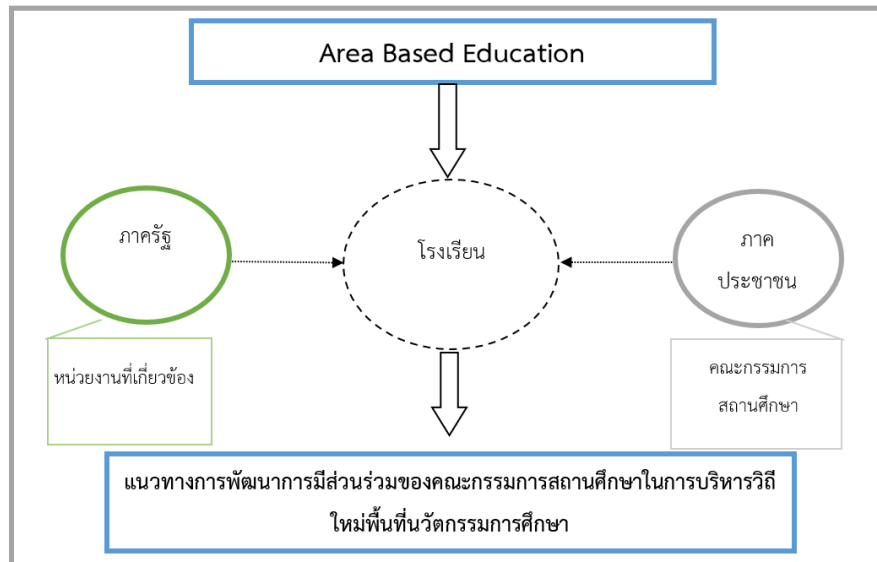
2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาการมีส่วนร่วม จำแนกตามเขตอำเภอ โดยรวมและรายด้านอยู่ระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป การบริหารวิชาการ และการบริหารงบประมาณ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ผลการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับ ศิรินาถ แสนบุงค้อ และคณะ ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จังหวัดเลย และพบว่า ผลการศึกษามีระดับการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก และจากการศึกษาศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม พบว่า ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ศิรินาถ แสนบุงค้อ และคณะ, 2559) และสอดคล้องกับดรัลรัตน์ ฮามพิทักษ์ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีด้านการบริหารทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่าง (ดรัลรัตน์ ฮามพิทักษ์, 2562) อภิปรายได้ว่าการบริหารการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ วิชาการ งบประมาณ บุคคล และทั่วไปเป็นพื้นฐานสำคัญในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม และเป็นพื้นฐานในการยกระดับการเป็นพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษา

3. ผลจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ในการบริหารวิธีใหม่ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด ประกอบด้วย 1) การสร้างพื้นที่ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วม 2) การสนับสนุนการศึกษาแบบองค์รวม 3) การสร้างนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม 4) การสนับสนุนการพัฒนาทักษะและความรู้ และ 5) การสร้างความโปร่งใสและการสื่อสาร ผลการศึกษา พบว่า สอดคล้องกับไชยยุทธ์ อินบัว และสิบลึงค์ สุขสม พบว่า แนวทางการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมจังหวัดปัตตานี มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 1.1) การปรับปรุงหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรใหม่ 1.2) การจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน 1.3) การลดภาระงานของครู 2) ด้านการบริหารงานบุคคล 2.1) การสรรหาการบรรจุครู 2.2) การจัดให้มีครูสายสนับสนุนวิชาการ 2.3) การส่งเสริมและการพัฒนาครู 3) การบริหารงบประมาณ 4) การบริหารงานทั่วไป 4.1) การจัดทำแผนพัฒนา 4.2) ด้านการบริหารจัดการ และ 4.3) ด้านความร่วมมือของชุมชน (ไชยยุทธ์ อินบัว และสิบลึงค์ สุขสม, 2565) สอดคล้องกับพระครูกิตติญาณวิสิฐ (ธนา หอมหวาน) และคณะ พบว่า พื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษานำร่อง มีขั้นตอนการสร้าง โดยกำหนดแนวทางการปฏิบัติทั้ง 6 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดนวัตกรรม 2) สร้างนวัตกรรม และพัฒนานวัตกรรม 3) การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมการศึกษา 4) ขั้นตอนนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ 5) นำไปใช้ในสถานการณ์จริง และ 6) ประเมินผลการใช้นวัตกรรม (พระครูกิตติญาณวิสิฐ (ธนา หอมหวาน) และคณะ, 2565) อภิปรายได้ว่าพื้นที่กรรมทางการศึกษามุ่งเป้าหมายเพื่อให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และการจัดการศึกษาควรมีลักษณะเป็นองค์รวม

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาเชิงพื้นที่ (Area Based Education) เป็นการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นเสริมสร้างสังคมท้องถิ่นให้แข็งแกร่ง และมีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ มีการประสานความร่วมมือ (Collaboration) ระหว่างภาครัฐ และประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในพื้นที่ทั้งระบบ ในการพัฒนาหลักสูตรหรือความต้องการจำเป็นในการออกแบบโปรแกรมการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนและชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ การมีคณะกรรมการสถานศึกษา (School Boards) ยังช่วยสร้างความโปร่งใสและความโปร่งใสในการดำเนินงานของโรงเรียน โดยการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วม

ในกระบวนการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในพื้นที่ การขับเคลื่อนดังกล่าว ยังเป็นการสะท้อนถึงการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษา (Education Sandbox) เป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิธีใหม่ ในสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นได้ว่าผลการศึกษามุ่งเน้นถึงการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในจังหวัดตราด ซึ่งเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยมีการเสนอแนวทางการพัฒนาการที่มีส่วนร่วมจากคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) การนำองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อเสริมสร้างนวัตกรรมในการศึกษา มาปรับใช้ในสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ด้านการวิเคราะห์ทุนศักยภาพ กำหนดนวัตกรรมตามความจำเป็น การพัฒนานวัตกรรม การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมการศึกษา การทดลองใช้ตามบริบท การประเมินผล และการขยายผล 2) มุ่งเน้นให้มีการเปรียบเทียบและการสนับสนุนที่เป็นองค์รวม (Holistic approach) ในการบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป การบริหารวิชาการ และการบริหารงบประมาณ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับน้อยสุด จึงควรสร้างความโปร่งใสในการจัดทำแผนงบประมาณของสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา และ 3) การสร้างความโปร่งใสในการพัฒนาทักษะวิชาชีพของบุคลากรทางการศึกษา และการสร้างความโปร่งใสในการพัฒนาทักษะวิชาชีพของบุคลากรทางการศึกษา ในการนำนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ที่เป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาศักยภาพในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาดังกล่าว ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างนี้ การพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมเป็นเรื่องใหม่สำหรับพื้นที่ และยังมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษาโดยเฉพาะพื้นที่ชนบท เนื่องจากเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการอย่างแท้จริง ข้อเสนอแนะในการการศึกษาครั้งต่อไป 1) ควรพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและสะท้อนปัญหาเพื่อพัฒนาพื้นที่ให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น และ 2) ควรมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อนำประเด็นปัญหา ต่าง ๆ นำกลับมาออกแบบเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่สอดคล้องกับสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พุทธศักราช 2550. (2550). ราชกิจจานุเบกษา. 16 พฤษภาคม 2550 เล่ม 124 ตอนที่ 24 ก: หน้า 29-36.
- กมล อยู่สุข และคณะ. (2557). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 8(3), 152-166.
- ไชยยุทธ์ อินบัว และสืบพงศ์ สุขสม. (2565). การนำนโยบายพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษาไปปฏิบัติ ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี. วารสาร มจร พุทธปริทรรศน์, 7(4), 30-41.
- ดรัลรัตน์ ฮามพิทักษ์. (2562). แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 16(74), 118-130.
- ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา คนที่ 1. (9 กุมภาพันธ์ 2567). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถิใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด. (กิตติพันธ์ บัวเขียว, ผู้สัมภาษณ์)
- ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา คนที่ 2. (9 กุมภาพันธ์ 2567). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถิใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด. (กิตติพันธ์ บัวเขียว, ผู้สัมภาษณ์)
- ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา คนที่ 3. (20 กุมภาพันธ์ 2567). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถิใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด. (กิตติพันธ์ บัวเขียว, ผู้สัมภาษณ์)
- ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา คนที่ 4. (20 กุมภาพันธ์ 2567). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารวิถิใหม่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดตราด. (กิตติพันธ์ บัวเขียว, ผู้สัมภาษณ์)
- บัณฑิตย์ ลิ้มปณัยพรกุล และธนีนาฏ ญ สุนทร. (2559). องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารสันติศึกษา ปิทธิรศน์ มจร, 9(1), 177-189.
- พระครูกิตติญาณวิสิฐ (ธนา หอมหวน) และคณะ. (2565). แนวทางการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษา. วารสารศิลปการจัดการ, 6(2), 747-763.
- พระราชบัญญัติ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา. 30 เมษายน 2562 เล่ม 136. ตอนที่ 56 ก: หน้า 102-120.
- วรารณ พุทธวงษ์ และคณะ. (2560). แนวคิดการบริหารสถานศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 7(1), 16-23.
- วสันต์ เหลือประภัสส์. (2566). ถอดสูตรกระจายอำนาจจัดการศึกษา พัฒนาโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ให้อำนาจตัดสินใจอยู่ที่. เรียกใช้เมื่อ 28 เมษายน 2567 จาก <https://www.eef.or.th/article-071223/>
- ศิรินาถ แสนบุงค้อ และคณะ. (2559). การมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. วารสารราชพฤกษ์, 14(2), 114-121.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตราด. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาการศึกษาจังหวัดตราด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566). ตราด: กลุ่มนโยบายและแผน.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities,". *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1993). *A Technique for the Measurement of Attitude*. Chicago: Rand Mc Nally.